

Vilniuse tippkohtumise tulemused ja idapartnerluse tulevik, eelkõige seoses Ukrainaga

Euroopa Parlamendi 12. detsembri 2013. aasta resolutsioon Vilniuse tippkohtumise tulemuste ja idapartnerluse tuleviku kohta, eelkõige seoses Ukrainaga (2013/2983(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 23. oktoobri 2013. aasta resolutsiooni „Euroopa naabruspoliitika kui partnerluse tugevdamise vahend. Euroopa Parlamendi seisukoht 2012. aasta aruannete kohta”¹,
  - võttes arvesse oma 12. septembri 2013. aasta resolutsiooni Venemaa poolt idapartnerluse riikidele avaldatava surve kohta (Vilniuses toimuva eelseisva idapartnerluse tippkohtumise kontekstis)²,
  - võttes arvesse oma 13. jaanuari 2005. aasta resolutsiooni Ukraina valimiste tulemuste kohta³,
  - võttes arvesse 29. novembril 2013 idapartnerluse tippkohtumisel Vilniuses vastu võetud ühisdeklaratsiooni,
  - võttes arvesse 30. septembril 2011 idapartnerluse tippkohtumisel Varssavis vastu võetud ühisdeklaratsiooni ja 7. mail 2009 idapartnerluse tippkohtumisel Prahast vastu võetud ühisdeklaratsiooni,
  - võttes arvesse üha halvenevat olukorda Ukrainas, mis on kujunenud pärast Ukraina ametivõimude otsust mitte allkirjastada assotsieerimislepingut Euroopa Liiduga 28. ja 29. novembril 2013 Vilniuses toimunud tippkohtumisel, mille tagajärjel Kiievis ja teistes Ukraina linnades vallandusid rahva massilised meeleavaldused, nn Euromaidani meeleavaldused Ukraina Euroopa-orientatsiooni toetuseks,
  - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Catherine Ashton ning laienemise ja naabruspoliitika voliniku Štefan Füle ühisavaldusi, milles mõistetakse hukka politsei ülemäärane jõu kasutamine meeleavaldajate laialiajamiseks Kiievis 30. novembril 2013,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et idapartnerluse tippkohtumisel Vilniuses kinnitasid Ukraina ja kõik teised osalejad taas oma kindlat seotust rahvusvahelise õiguse põhimõtete ja selliste põhiväärtustega nagu demokraatia, õigusriiklus ja inimõiguste järgmine;
- B. arvestades, et eriti Armeenia otsus lahkuda assotsieerimislepingu läbirääkimistelt ja

---

¹ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0446.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0383.

³ ELT C 247 E, 6.10.2005, lk 155.

Ukraina viimase minuti otsus peatada ettevalmistused assotsieerimislepingu allkirjastamiseks on kahjustanud viimastel aastatel kahepoolsete suhete süvendamiseks ja Euroopa integratsiooni edendamiseks tehtud pingutusi ja tööd;

- C. arvestades, et Ukraina valitsuse otsus peatada ettevalmistused assotsieerimislepingu ning selles sisalduva põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna leppe sõlmimiseks on Ukrainas tekitanud rahulolematust ja tugevat protesti; arvestades sellega seoses, et Ukraina julgeolekujõud on rahumeelsete meeleavaldajate, opositsioonierakondade ja massiteabevahendite vastu kasutanud toorest ja lubamatut jõudu;
  - D. arvestades, et 29. novembril 2013 parafeerisid Gruusia ja Moldova Vilniuses toimunud idapartnerluse tippkohtumisel ELiga sõlmitava assotsieerimislepingu, milles sisalduvad ka põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade loomist käsitlevad sätted;
  - E. arvestades, et ainuvõimalik saab olla vaid rahumeelne, kõikide osapooltega läbiräägitud lahendus;
1. on rahul, et Gruusia ja Moldovaga parafeeriti põhjalike ja laiaulatuslike vabakaubanduspiirkondade leppeid hõlmavad assotsieerimislepingud, millega neile kahele riigile seatakse selge Euroopa tegevuskava; loodab, et need lepingud võimalikult kiiresti allkirjastatakse ja et neid hakatakse võimalikult kiiresti rakendada; sellega seoses kutsub komisjoni üles nende lepingute rakendamist hõlbustama ning mõlema riigi asjaomaseid ametiasutusi abistama, nii et lepingutest lähtuvad konkreetset positiivsed tulemused ja eelised jõuaksid lühikese ajaga kummagi riigi kodanikeni;
  2. taunib Ukraina ametivõimude poolt president Janukovõtši juhtimisel tehtud otsust mitte allkirjastada ELiga assotsieerimislepingut Vilniuse idapartnerluse tippkohtumisel – hoolimata ELi poolsest selgest tahtest jätkata assotsieerimisprotsessi, eeldusel et tingimused täidetakse; on arvamusel, et selle otsusega jäeti kasutamata suur võimalus edendada ELi ja Ukraina suhteid ning Ukraina püüdlusi; tunnistab Ukraina Euroopa-suunalisi pürgimusi, mida väljendab Ukraina kodanikuühiskond, kes jätkab nn Euromaidani meeleavaldusi Kiievis ja teistes Ukraina linnades ega karda tänavatel avalikult näidata vastuseisu president Janukovõtši otsusele, ning kordab oma seisukohta, et ELi ja Ukraina suhete tihendamise ning Ukrainale Euroopa perspektiivi pakkumine on mõlemale poolele väga tähtis ja mõlema poole huvides;
  3. taunib vägivaldseid sündmusi, mis leidsid aset 2013. aasta 9.–10. detsembri öösel, kui julgeolekujõud ründasid opositsioonierakondade ja sõltumatute meediaväljaannete tööruume ning ahistasid meeleavaldajaid, samuti 2013. aasta 10.–11. detsembri öösel toimunut, kui julgeolekujõud ründasid rahumeelseid meeleavaldajaid, püüdes neid minema tõrjuda Iseseisvuse väljakult ja selle ümbruse tänavatelt ning lammutada barrikaade; juhib tähelepanu sellele, et need sündmused toimusid koguni komisjoni asepresidendi ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Catherine Ashton'i visiidi ajal, ning juhib tähelepanu ka praegu jätkuvatele ponnistustele luua võimalused ümarlauakõneluste alustamiseks; kardab, et need sündmused võivad niigi pingelist olukorda veelgi teravdada;
  4. tuletab meelde, et ELi ja Ukraina vahel on avatud mitu suhtluskanalit, nende hulgas president Coxi ja president Kwaśniewski juhitud Euroopa Parlamendi vaatlusmissioon, ning kordab seetõttu veel kord, et Ukraina ametivõimude tõstatatud mureküsimumused,

millega õigustatakse viimasel minutil tehtud loobumisotsust, oleks tulnud esitada varem, et oleks võimalik olnud nendega tegeleda;

5. kinnitab, et toetab kindlalt assotsieerimislepingu võimalikult kiiret sõlmimist, eeldusel et täidetakse asjakohased tingimused, mille 10. detsembril 2013 seadis välisasjade nõukogu ja mida oma 13. detsembri 2013. aasta resolutsiooniga toetab Euroopa Parlament; kutsub seetõttu Euroopa Ülemkogu üles esitama oma 2013. aasta detsembris toimuval kohtumisel tugeva poliitilise märguande, et EL on endiselt valmis Ukrainaga koostööd tegema;
6. nõuab, et viivitamata alustataks ELi uue, täiemahulise vahendusmissiooniga kõige kõrgemal poliitilisel tasandil, eesmärgiga jõuda Ukraina valitsuse, demokraatliku opositsiooni ja kodanikuühiskonna ümarlauakõnelusteni, nendel kõnelustel abiks olla ning kindlustada praeguse kriisi rahumeelne lahendamine;
7. on täielikult solidaarne nende inimestega, kes avaldavad meelt Euroopaga seotud tuleviku poolt; kutsub Ukraina ametivõime üles täiel määral austama inimeste kodanikuõigusi ning kogunemisvabadust ja rahumeelse protesti avaldamise vabadust kui ühte põhivabadust; mõistab karmilt hukka toore jõu kasutamise rahumeelsete meelevaldajate vastu ning rõhutab, et seda tuleb kiiresti, tulemuslikult ja sõltumatult uurida ning tuvastatud süüdlased tuleb kohtu alla anda; nõuab, et viimastel päevadel arreteeritud rahumeelsed meelevaldajad kohe ja tingimusteta vabastataks; rõhutab, et Ukrainal on selles suhtes rahvusvahelised kohustused; rõhutab, et niisugused meetmed on selgelt vastuolus kogunemisvabaduse ja sõnavabaduse põhimõtetega ning kujutavad endast seepärast üldiste ja euroopalike väärtuste rikkumist; tuletab meelde, et kuna Ukraina on praegu Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni eesistujariik, jälgitakse tema tegevust nende väärtuste kaitsmisel ja edendamisel veelgi tähelepanelikumalt;
8. kinnitab, et mõistab kindlalt hukka Venemaa vastuvõetamatu poliitilise ja majandusliku surve Ukrainale ning sellega kaasnevad ähvardused kehtestada Ukraina vastu kaubandussanktsioonid; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid ilmutaksid Venemaa suhtes ühtset hoiakut, ning nõuab, et EL töötaks koos oma liikmesriikidega välja kindla poliitika, et kohaselt reageerida nendele vahenditele ja abinõudele, mida Venemaa kasutab idapartnerluse riikide vastu, kusjuures erilist tähelepanu tuleks pöörata Ukraina abistamisele energiajulgeoleku saavutamisel, pidades silmas praegu jätkuvat kriisi seoses maagaasi importimisega Venemaalt; kordab, et assotsieerimisleping on kahe lepinguosalise rangelt kahepoolne küsimus, ning lükkab otsustavalt tagasi igasugused ettepanekud kaasata protsessi kolmas osaline;
9. kutsub komisjoni üles kaaluma võimalikke vastumeetmeid, mida EL võiks võtta, kui Venemaa rikub lühinägelike poliitiliste eesmärkide nimel Maailma Kaubandusorganisatsiooni kaubanduseeskirju; rõhutab, et liidu poliitilise usaldusväärse tõendamiseks peaks liit suutma tegutseda, kui kas tema ise või tema partnerriigid poliitilise ja majandusliku surve alla seatakse;
10. nõuab, et Ukraina ametivõimud peaksid meelevaldajatega kõnelusi, et vältida vägivalda tõusu ja riigi destabiliseerimist, ning kutsub kõiki erakondi üles tagama, et majandusliku ja poliitilise olukorra ning edaspidiste ELiga integreerumise väljavaadete üle saaks toimuda korrapärane, rahulik ja analüüsiv parlamentaarne arutelu; tuletab meelde, et igas demokraatlikus riigis saab korraldada uued valimised, kui tekib vajadus, et rahvas

võimu uuesti legitimeeriks;

11. nõuab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid muutuksid Ukraina ühiskonna suhtes tunduvalt avatumaks, eelkõige sõlmiks kiiresti viisavabaduse kokkuleppe, tugevdaks teadusalast koostööd, laiendaks noorte vahetust ja parandaks stipendiumite kättesaadavust; on seisukohal, et tuleks teha uusi jõupingutusi Ukraina täielikuks kaasamiseks ELi energia siseturule;
12. rõhutab, et EL peab toetama selliste rahvusvaheliste finantseerimisasutuste kaasamist nagu Rahvusvaheline Valuutafond ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank, et anda finantsabi, mis aitaks Ukrainal parandada oma halvenevat finantsseisundit;
13. tuletab meelde, et assotsieerimisleping ei ole omaette eesmärk, vaid pigem vahend, millega saavutada püsiv stabiilsus, sotsiaal-majanduslik edasimineku ning jätkusuutlik ja süsteemne ümberkujunemine, ning seetõttu on vaja tõsiselt pingutada, et seda lepingut asjakohaselt ja kiiresti rakendada; palub ELil Ukraina ametivõimudega läbi rääkida konkreetne tegevuskava lepingu rakendamiseks;
14. peab kahetsusväärseks asjaolu, et pärast üle kolme aasta kestnud ja edukalt lõpule viidud läbirääkimisi assotsieerimislepingu ning selles sisalduva põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna leppe üle otsustasid Armeenia ametivõimud Venemaa surve all hoopiski tolliliiduga ühineda; tuletab Armeenia ametivõimudele meelde, et protestid ja meeleavaldused selle otsuse vastu kujutavad endast Armeenia kodanike vaba tahte väljendust, mida tuleb respektida vastavalt Armeenia poolt võetud rahvusvaheliste kohustustele; tuletab sellega seoses meelde, et inimeste tagakiusamise ja kinnipidamisega rikutakse nende kogunemisvabaduse ja sõnavabaduse õigust, ning et need repressioonid lähevad vastuollu hiljutiste töotustega järgida ELiga ühiseid väärtusi; kutsub Armeenia valitsust üles alustama riigi tulevase orientatsiooni küsimuses kaasavat dialoogi kodanikuühiskonnaga;
15. hindab positiivselt ELi ja Aserbaidžaaani vahelise viisalihtsustuslepingu sõlmimist; peab murettekitavaks teisitimõtlejate mahasurumist pärast 2013. aasta oktoobris toimunud presidendivalimisi, mille tõendiks on opositsiooniaktivistide jätkuv kinnipidamine ja uued vahistamised, sõltumatute vabaühenduste ja massiteabevahendite ahistamine ning valitsust kritiseerivate inimeste töölt vallandamine üksnes nende poliitilise tegevuse tõttu; nõuab, et Aserbaidžaaani parlament vaataks üle otsuse peatada oma osalemine Euronesti parlamentaarses assamblees, mille kohta parlament võttis 23. oktoobril 2013 vastu eraldi resolutsiooni;
16. tunnustab komisjoni seadusandliku ettepanekut, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 539/2001, et võimaldada biomeetrilist passi omavate Moldova kodanike viisavaba reisimist Schengeni alal; on seisukohal, et selle tähtsa meetmega hõlbustatakse inimestevahelisi kontakte ja lähendatakse Moldova kodanikke ELile;
17. tervitab ELi kriisiohjamisoperatsioonides osalemist käsitleva raamkokkuleppe sõlmimist Gruusiaga, mis annab püsiva õigusliku aluse Gruusia kaasamiseks ELi praegustesse ja tulevastesse kriisiohjamisoperatsioonidesse kogu maailmas;
18. on veendunud, et Vilniuse tippkohtumise tulemused ja üldine olustik osutavad sellele, et ELil tuleb oma idapoolsete partnerriikide Euroopa valiku toetuseks teostada strateegilisemat ja paindlikumat poliitikat, kasutades kõiki enda käsutuses olevaid

vahendeid, mille hulka kuuluvad makromajandusliku abi osutamine, kaubandusrežiimi leevendamine, energiavarustuse kindluse suurendamise ja majanduse ajakohastamise projektid ning viisavabaduse kiire rakendamine kooskõlas euroopalike väärtuste ja huvidega;

19. toetab kodanikuühiskonna jätkuvat kaasamist riikide reformiprotsessidesse; kutsub üles tegema tõhustatud parlamentidevahelist koostööd Euronesti parlamentaarse assambleega; nõuab, et Ukrainasse saadetak võimalikult kiiresti Euroopa Parlamendi missioon; hindab positiivselt idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konverentsi kaasamist;
20. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikidele, Ukraina presidendile, idapartnerluse riikide valitsustele ja parlamentidele, Venemaa Föderatsiooni valitsusele ja parlamendile, Euronesti parlamentaarsele assambleele, Euroopa Nõukogu parlamentaarsele assambleele ning Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni parlamentaarsele assambleele.